

késztelen, de hogy Tisza Kálmán sem fogadták volna úgy, ha nem volna miniszter: az is bizonyos.

Hanem ez nagyon szomorú sors-gatuma annak, a mi a jövő hónapban okvetlenül elkövetkezett volna, ha a volt balközép és vezére néhány évi állhatatosságot még pár hónappal megtoldja — elkövetkezett volna az, hogy a közjogi ellenzék azon mérsékelt programmal, melyhez Tisza Kálmán ur neve kötve volt (minő bánatos hang ez a „völgy”) többségben került volna ki a választási urnából. Hogyan ne került volna egy oly erkölcsileg tönkrejutott, pozdorjává zilált párttal szemben, mint egykori elleni, szövetségesei most! Es ezzel elkövetkezett volna az, hogy tisztába jöttek volna a felől, vajon valóság-e az alkotmányos élet Magyarországon, vagy csak általás; mert tisztába jöttek volna az iránt, hogy mi a hatalom szándoka, magatartása azon esetben, ha a közjogi ellenzék többségbe kerül?

Minő tapintatlanság volt ez alkalmat kiszalasztani! Sőt minő bűn!!

Ok azt azért szalasztották ki, hogy kezek fogjanak elleneikkel az azon dolgoknak megoldására, melyeket a közjogi alapon is megoldhatónak mondanak. E végett nem volt szükség a közjogi ellenzék állást feladni. Ennyit az ellenzék padokról is megtehettek. Az ország függetlenségének visszakövetésé soha sem zárta ki az ország ügyeinek minden irányban rendezésével foglalkozást; sem a pénzügyi bajoknak minden lehető, — alkotmányos irányu enyhítését. A közjogi ellenzék programjában minden jó benne van, a mi a fusionális programban jó benne lehet: de ebben nincs benne az ország önállósága, mely minden jónak alapja.

Hanem ok azt mondják, ez most nincs napirenden, az a jövő kérdése. Szerencsétlen, — több! elkárhozott nemzet az uraim! melynél, ha függetlenségét elvesztette vagy eljátszotta, az annak visszaszerzésére intézett törekvés nincs mindig napirenden.

Hogy el magyar, áll Buda még, annak köszönhetjük, hogy ennek megóvása, midőn ez elég volt, visszaszerzése, midőn ez kellett, őseinknél mindig napirenden volt.

„Nincs napirenden! jövő kérdése!” Boldog isten! és ezt most mondják, épen most, midőn azon országgyűlésre választ a nemzet képviselőket, melyre a quóta kérdése vár. Hát mikor lesz napirenden, ha ilyenkor nincs? Soha!

Es így is van. — Ez a manoeuvrek kulcsa. Megadták magukat a közönséges állapotoknak. — Népiesen szólva — beadták derekukat.

Hogy erről a kapu előtt álló quóta kérdéstől nem szeretnek említést tenni: azt értem: de hogy a választók sem tesznek, a felett bámulok; azt pedig tudom, hogy e derékbeadás igen szomorú kilátást nyújtott a nemzetnek, úgy a quóta kérdésében, mint a többi nagy fontosságúknak, melyeknek szeritők egyezkedéssel kell megoldatni. Joggal kapcsolatban az állhatatosság imponál, a derékbeadás fentéjjását provócal.

„Chi vivra verra.”

Es most vigasztalásul mindezekért adtak a nemzetnek egy pártot, mely magát szabadelvűnek nevezi. Elmcnczkedni nem akarok. Nagyon lehetne. Szándokot gyantsítani nem szokásom. De annyit mondhatok, hogy nem olyan könnyű dolog ám szabadelvűnek lenni, a szabadelvűség conditio sine quanonját, az állami függetlenséget kizáró közönséges alapon, és azon párt társaságában, mely cultur állami bravádok hamis cége alatt Napoleontéle centralisatioval csinált szabadságot Magyarországon. Nézzék Deák Ferenczet. Ő fényes multjában bizon szabadelvű volt, mint jobban senki. Mennyit tanultam tőle, menyit megnyugvást, mennyi erőt merítetttem abból, hogy nézeteim nézeteivel találkoztak. Es amint a közönséges alapa-

lépelt, reformok helyett mennyi deformot, haladás helyett mennyi reactió volt kénytelen támogatni, mennyi önkényi védeni, mennyi romlottságot fedezni seplelőden neve tekintélyével. Így jár Tisza is.

Már látjuk a jövőnek előrevetett árnyékát. „Erős kormány” a jelszó. „Erős kormány”. Ez volt mindig a jelszó Franciaországban is, de ott soha sem láttam szabadságot, hanem láttam „Sedant”, Angliában soha sem hallottam erős kormányról, de erősnek láttam a szabadságot; s láttam biztalmak, boldognak a szabad nemzetet az intézvényes önkormányzat izmos karjain, mint édes anya ölen az egészséges gyermekeket.

Hiszzen hallották önökis uraim a debreczeni beszédben említett a magyar közigazgatás történelmi fejleményének alapját. S ez igen helyes. De nem hallottak önkormányzatról. Es ez már baj. Hogy lesz megye, mely tagított munkakörben képezend engedelmis közeget az „erős kormány”-nak, és kivetend adót a házi pénztárra, de e mellett azt az adót is fizeti az ország kincstárába, melylyel eddig onnan a házipénztár fedeztetett, azaz, hogy egy contóra duplán fizet, azt elhiszem; de vajjon az új szabadelvűség merend-e csak a virihisekhez is, a népképviseleti eszme elleni derisítőjához hozzá nyulni? arról kétkedem; azt pedig sajnálkova bizonyoskán tartom, hogy eme szabadelvű helyből nem fog kikerülni azon „megyei intézvény”, melyről mi, kik a parlamentaris kormányt megalkottuk, s biz a szabadelvű haladás utjain sem voltunk járatanlok, azt irtuk törvénybe, hogy az „alkotmányosság védbástyája” s hogy „egész törvényes hatóság ezentul is teljes épségben feltartandó.”

Sokat irtam, bárcsak felületesen is, félig sem futottam be a mezőt, melyet önök felhívása, s a körülmények elémbe tártak. Pedig még egyről kell szólnom. Nagyon fontos dolog.

Hogy mennyire hat már is Tisza Kálmán ur szabadelvűségére az új talaj s új társaság, megdöbbenően mutatja az, a mit Debreczenben a vámszövetéséről mondott.

Ő a külön vánterület helyreállításának eszméjét azon odiosus szimben tünteti fel, hogy a vántarifákkal a más hasonló eszközökkel megindítandó háboru akar lenni, a szomszéd állam ipara s kereskedelme ellen.

Nagy szó ez uraim! S egy képviseleti kormánytag szájában nagyon megmondolatan szó. Ellenségtől értem az ily gyűlöletességi imputatiót, de magyar miniszteről meglep.

Nekem ez szó ellen tiltakoznom kell a közigazdaszat alapigazságai, hazánk érdekei s nemzetünk jó hírneve nevében és saját politikai becsületességem nevében is.

En uraim! senkinek a hazában nem állok mögöttes az osztrák birodalom nemzeti iránti bátárságos indulatban. Felemelt fölvel mondom ezt s van jogom így mondani. — En emeltem fel első szavamat a birodalmi nemzettek alkotmányos élete mellett, még mielőtt ők maguk szót emeltek volna a mellett. Sok viszontagságon mentek azóta ők is keresztül, mint mentünk mi is, de a mi igaz, igaz, azon szó, mely akkor Ausztriában az alkotmányosság érzetét felvillanyozta, végeredményben nyomot hagyott hátra maga után. Ellenséget nem fogadtak úgy, mint emgem ott egykor fogadtak. En külön vánterületet akarok, de azt nem hagyom magamra fogni, hogy ezzel vántarifáborut akarok indítani az Osztrák birodalom ipara s kereskedelme ellen. Legyenek azon birodalom nemzeti Hazánk egy Fejedelem alatt, vagy ne legyenek, a mint a jövődől könnyvében megírva lehet, mi mindég szomszédok leszünk irányukban, mint már őseink 91-ben megírták, csak jó szomszédokra,

de erre igen is kötelezték. En óhajtom, tanácsom nemzetünknek, hogy jó szomszédjuk legyen, miszerint megvár-hassa, hogy ők is jó szomszédaink legyenek. Barátaik legyünk, hogy barátaink legyünk.

Ha én elmékedésekben, tettekben, tapasztalásban és szenvedésekben meg-öszült agyannak minden gondolatával, szivem minden lüktetésével gyűlölöm a közönséges állapotot, e gyűlöletben nagy része van annak, hogy ez állapotban köztünk s a birodalom népei közt az őszinte barátságos indulat mindkét oldalról lehetetlen.

Ha külön vánterületet akarok, abban nagy része van annak, hogy közös vánterület mellett köztünk az őszinte barátság lehetetlen.

Ez a szó „vántariffa”, nem harcot és háborút jelent a mai világban, hanem jelenti az érdekek méltányos kiegyenlítését viszonlagosan.

De hogy ily kiegyenlítés csak szóba is jöhessen, arra külön vánterület kell. E nélkül kiegyenlítés csak megkísér-leni is lehetetlenség. Róla beszélni kép telenség.

Külön vánterület mellett igenis, a lehető legnagyobb méltányosságot tanácslom a szomszéd birodalmi nemzettek iránt, a vántarifáknak kölcsönös egyezkedés útján megállapításánál, sőt ajánlok kiváló kedvezéseket is irányukban, — de különvánterületet kívánok, mert a közös vánterület eszméjében Hazánk közigazdaszati megélhetésének oly ap-solut ruinája fekszik, miszerint e mellett teljes lehetetlenség, hogy köztünk előbb-több az ipar és kereskedelmi érdekek azon elkeseredett harca ne fejlődjék ki, melyet Tisza miniszter ur, a közigazdaszati eszmék bálumatos confuziójával a vántarifáknál keres, melyek ép annak eszközei, hogy az érdekek kölcsönös kiegyenlítésével a háboru kikerültessek.

Különben, hogy mik az én néze-teim a vántarifarendszerről? az tudva van. Eszmezevar tisztázás végett itt csak annyit akarok megjegyezni, hogy midőn védvámról van szó, nem prohibi-tív rendszerről van szó, hanem arról, hogy oly mérsékelt oltalom adassék a hazai műiparnak, a kezdet nehézségei-vel megbirkózásánál, mely őt képessé tegye intelligens munka mellett a külföldi műiparral a szabad versenyt ki-állítani. — Midőn pedig szabad kereskedelmi rendszerről van szó, ez alatt nem az értetik, — hogy nemcsak az élelmiszerek s gyártási nyers és segéd anyagok, hanem még a kézzgyártmányok is vámentesen hozzathassanak be; hanem értetik az, hogy a vántarifák tisztán államjövédelmi szempontból szabályoztassanak.

Es e megjegyzés után berekesztés-sül áttérek a vámszövetség kérdésekre egy oly oldalára, mely hazánk súlyos financiaális körülményei közt annyira fontos, hogy szeretném reá, pártkülönb-ség nélkül minden gondolkozó ember figyelmét felhívni a hazában.

Es ez a következő:

A hivatalos kimutatások szerint, az osztrák-magyar monarchiának (hazánkat is beleértve) összes kereskedelmi forgalma a külfölddel 1872-ben tett 973 millió forintot, behozatalt és kivitt összevéve.

Tekintve azt, hogy mi jobbadán csak nyers termékeket viszünk ki, s ennek nagy részét Ausztriába, a külföld-ről pedig a magas vámok miatt csak kevés kész gyármanyt vehetünk, hanem kénytelenek vagyunk jó magas prémium mellett Ausztriából venni (ez a prémium többre megyen évenként 40 millió forintnál, a mit kényszeradóként fizetünk a szomszédba), azt hiszem, inkább sokat, mint keveset mondok, midőn állítom, hogy a külfölddel kereskedés annak összegéből (973 millió), Magyarországra nem esik több egy harmadrész-nél, mondjuk 300—325 millió.

Amde ugyancsak a hivatalos kimu-tatások szerint ugyanazon évben (1872) Magyarország összes kereskedelmi for-galma a külfölddel és Ausztriával tett 799,124,055 forintot. — kereszkéssel 800 milliót; vonjuk le abból a külföldi kereskedésre eső 300—325 milliót; vi-lágos, hogy 475—500 milliónyi forgalom az ausztrálvali kereskedésre esik.

Már kérem, minthogy nincs köz-tünk, s Ausztria közt elválasztó vámvonal, ezen egész 475—500 milliónyi for-galom egyetlen egy fillér vámjövédel-met sem hozott, s hoz be az ország pénztárába.

Mig ha külön vánterületünk lenne, igen mérsékelt, s ha tetszik, tisztán jö-védelmi vántarifákkal mellett, ez maga annyit hozna be, hogy az egész évi de-ficitet fedezné.

No már kérdem én: nekünk, kik a bukás szélén állunk, kik még folyó költségeinket is adósággal fedezzük, oly virágzó állapotban van-e financia-ánk, hogy ezt a jövédelmi forrást ön-ként beudjuk? Szabad ezt tennünk? Lehet ezt tennünk? — és van-e ok megnyugvással nézni elibe egy olykor-mány gazdálkodásának, mely azt állítja, hogy az ország financiaális bajai feletti aggodalom bírta reá, hogy elveinek félre-tételével kormányra vállalkozzék, s most mégis világosan azon utra tereli a vámpolitika kérdését, mely okvetlenül ezen roppant jövédelmek, ezen mentő csol-naknak eldobására vezet?

Mert, hogy ezen utra tereltetik, az kétségtelen. Minden újabb miniszterialis beszéd, elkezdve a feb. 3-dikain, arra mut-tat, mindenik jobban és jobban homlok-térbe állítja a vánterületi közönség reconfirmatiojának eszméjét és a meg-botránkságos arra mutat a kormány közlőnyeinek e kérdésben napról napra szinváltozóttal süllyedése. Boldog Isten! mivé nem lettek ezek a vámszö-vetség felmondásának hajdan erős baj-nokai.

Miserere! miserere!

Pedig a közös vámvonal fenntartása mellett a baulone lehetetlen e ki-dobást elkerülni; akár a védvám, akár a szabad kereskedés alapján ren-deztessenek a közös vántarifák a külföld irányában. A külvámokban részvételést lehet igazságosabban repar-tialni; a fogyasztási adókat lehet méltá-nyosabban elintézni; de az ausztrá-lyai kereskedési forgalomtól minden jövédelmek elesik.

Es ez az, a mit egy hívnak, hogy „segíteni az ország financiaális bajain.”

Es e segített az ország választói-nyak többsége hosszánával fogadja, dob-trombitással megünnepli.

Lássá. Dem nicht zu rathen ist, ist nicht zu helfen.

Feletem kívánságuk szerint beces-levélükre. Terjedtebben tán, mint a meny-i türelmük meg bir. De feletem. Dixi et salvavi animam.

Azt írják Önök Uraim! hogy Deb-reczenben nem csaltokoztam.

Hogy Önökben nem csaltokoztam, azt hazafii tisztelttel ismerem el. Hogy Debreczenben nem csaltokoztam-e? azt a július 1-je fogja megmutatni.

Fogadják nagyrabecsülésem s bará-tságos indulatom kijelentésével legsze-vőbb üdvözletemet, a ki, bármit hoz-zon is az idő, vagyok és maradok a hazának holtomig hü, Debreczennek örök hálaára kötelezett szolgálja

Collegno (al Baracone) Turin mel-lett, jun. 15. 1875.

alakuló gyűlését, mely alkalommal Sámson, M. Péter, Sárán, H. Bagos, Konyár, M. Pályi és H. Pályiból nagy számu választók megjelenvén, az alakuló pártgyűlést Th u o i t István ur, mint korelnök megnyitván, kifejtve e választókerület korábban vallott elveinek álláspontját, s kiemelve, hogy e választókerület mindig hü védője és harcsoai levén a magyar nemzet által követelt közjogi követelmények-nek, indítványozza, hogy mondja ki e közgyű-lés, hogy elveihöz továbbra is ragaszkodva, a jelen országos pártalakulások céljának figye-lembevétele mellett, hogy elfogadja a „függet-lenségi párt” elnevezést. Ez lelkes éjjenzés közt egyhangulag elfogadtatván. — korelnök Thuolt István kimondja a h-pályi választóke-rületben a függetlenségi párt me-gal akulását, s indítványozza, hogy válsz-on a párt elnököt, alelnököt, jegyzőt és min-den községből legkevesebb négy bizottmányi tagot.

Pintér Károly a párt elnökének B u d a h á z y Gyula urat ajánlja, de a lelkes éjjen-zés daczára e tisztéget el nem fogadja, s így a párt Pintér Károlyt elnöknek, Szalay Ferenczet alelnöknek, Biró Eleket jegyzőnek választáta.

Bizottmányi tagokul H-pályiból: Szartory Dezős, Erdői Imre, Kocz Mihály, Grausz Herman, M-Pályiból Váry István, Asztalos Ferencz, Bodnár Sándor és Kis Sándor, Sámsonból Mátyi Ferencz, Buda-házy Gyula, Kiss Ferencz, Dószegi János, Kovács Károly és Sándor László, N-L-ét á r ó l Végli József, Fehér László, Liszt Antal és Szabó Zsigmond, M-Pircsől Szilágyi Ferencz, Papp Imre, Nagy József és Sasz Gábor, — Sáránról Dombó László, — Gyöngyösi Imre, Fekete Sándor és Szegedi Lajos. — H-B-agosról Sápi József, Szabó István, Berta István, Szabó Ferencz, Papp Lajos és Németi Imre. — Konyárról Nyri Péter, Nagy Márton, Kocsis János és Szabó József választattak meg. A párt képviselőjelöltjének lelkes éjjenzése közt Thuolt István ur kérésrett el, mely kérésünket 3-szor ismételve, Thuolt István ur által mindannyiszor családí viszonyai miatt el nem fogadtatott, s annak ellenére, hogy Thuolt István ur követelőttünk a függetlenségi párt elvei mellett oly tény-leges lelkesedéssel küzdő Ver-hovai Gyula urat ajánlá fel, — a párt határozatilag kimondá, t. Thuolt István ur kiterő nyilatkozata daczára, hogy e választóke-rület minden közséjében Thuolt István lobogója alatt fog elvei mellett küzdeni, és győ-zelmének esetén újra fekeréudi Thuolt István urat, mint e kerület pártvezérét a képviselőség elfogadására.

A gyűlést díszes társas ebéd követe.

Éljen Patay!

Borul az ég, gyűlést sötét fellegek, Bennök bukkott elv könyei rejlenek; Ki oly magas, hogy nem érik árnyai: Eljen a mi képviselőnk: Patay!

Egyetértés tartja fel a szép hazát, Minden polgár szívből mondja igazat, Mondja: nagyok a közönség bajai! Eljen a mi képviselőnk: Patay!

Ne nyuljunk a lánghoz, — a mely megeget, Ugy szeret, — hogy majd megenyen a — német! Eljenek a „régén volt” karjai: Eljen a mi képviselőnk Patay!

Kikeletre virít a róza levele, A kit a közönség lelkesít, — el vele! Csak a honszeretet segíthet a hazán; Eljen, ki a hazát szereti igazán! (Debreczen.)

ÜJDONSÁGOK.

* Követelőjeink, Simonyi Ernő, Patay István, Verhovai Gyula tiszteltére vasárnap megérkezések alkalmából, s Verhovai program-beszéde tartása után ugyanazon este nyolc órakor Király Mihályi czéged-utcai vendéglőjében társas vacsora rendezetik. Rész-vényjegy 1 ft. 20 kr. Aláírhatni a vendéglőben letett íven s a „Debreczen” szerkesztőségében, (piacutca, Vecseyház, földszint, az udvarban jobbra).

* A függetlenségi párt némely tagját az-zal vádolják a kormánypárt részéről, hogy ezek a lakosságnak zsebbe vágó ígéretek tesznek. Határozatlan visszautasítjuk e vádat, mely épen semmi alappal nem bír.

* Nyilatkozat. Ugy értesültem t. polgár-társaim részéről, hogy a kormánypárti korte-snek az én nevében, az én küldeményem gyán-oztatgatják némely házánál a jobboldali rőpirtat. Kötelességemnek tartom ez eljárás ellen tiltakozni. Mert én hazám önállósága és függetlensége eszméjének híve vagyok. Debreczen, 1875. jun. 22. Szalay József.

Felelős szerkesztő: SZATMÁRI KÁROLY.

Kossuth.

V i d é k. — A „Debreczen” levelezése. — H-Pályi, jun. 21. A hosszu-pályi választókerületben a „füg-gletlenségi párt” f. é. június 20-án tartotta meg

H I R D E T É S E K.

Követválasztási lobogók
gyapjú és selyemzsinórvetveiből
nagy beütés felirattal
hármindő nagyságban és mennyiségben
minden órán megrendelhető
és a legújanyosabb áron
kaphatók

Swoboda József
kereskedésében
Debreczenben a „Fehérlő”
vonatúlgól mellett.

206 5-10

Arverési hirdetés.
A debreczeni kir. törvényszék mint tkv. hatóság részéről közhírás tétetik, miszerint a felperes **Kiss György** részéről, alperes néhai **Kiss József** hagyatékából 200 arf. tőke és járulékai erejéig felleget a debreczeni 1102. sz. ítéletben jogszert s 1000 arf. a becsléstől vésőri 3194. számú látszatok a megkínárlat első árverésen el nem kelték, az a kiütőtt második határidőben f. év július 8-án d. u. 3 órakor a telektőllyi iródban meg-tartandó árverésen, szűkség esettre becsőron alól is el fog adani.

Kiáltásár a becsőrlék az árverőlék által lecsőndő látszatpénz 160 arf.

A vételár 3 egyenlő részrethon és pedig az első határidőre a másodikk utól 2 hó hármadikk 4 hó alatt esedékes 6% kamattal, a tkvi hatóságál lefizesendő, a bánatpénz az utolsó részrethon tudatik.

A tkvbi feltételek a kiáltódtól és a telektőllyiben megkínárlhatók.

Kelt Debreczenben, a kir. trszék, mint tkvi hatóságunk 1875. június 11-én tartott ülésből.

Boruzs József,
jegyző.

211 3-3

Arverési hirdetés.
A debreczeni kir. törvényszék mint tkv. lektőllyi hatóság részéről közhírás tétetik, miszerint a felperes **Nagy Gábor** részéről, alperes néhai **Szűcs István** hagyatékából 200 arf. tőke és járulékai erejéig felleget a debreczeni 1102. sz. ítéletben jogszert s 1000 arf. a becsléstől vésőri 3194. számú látszatok a megkínárlat első árverésen el nem kelték, az a kiütőtt második határidőben f. év július 28-án d. u. 3 órakor a telektőllyi iródban meg-tartandó árverésen, szűkség esettre becsőron alól is el fog adani.

Kiáltásár a becsőrlék az árverőlék által lecsőndő látszatpénz 50 ft.

A vételár 3 egyenlő részrethon, és pedig az első a leltéskor azonnal, a 2-ik 20 nap, a 3-ik 40 nap alatt esedékes 6% kamattal, a telektőllyi hatóságál lefizesendő, a bánat-pénz az utolsó részrethon tudatik.

A tkvbi feltételek a kiáltódtól és a telektőllyiben megkínárlhatók.

Kelt Debreczenben, a kir. törvényszék, mint lektőllyi hatóságunk 1875. június 11-én tar-tott üléséből.

Boruzs József,
jegyző.

214 1-3

Egy jó hangzón UJ ZONGORA
eladó. Érkekezhetni Debreczenben piac-utczán Csanak József ur háza alatt.

Schwarz Máté
papírtárkáróban.

216 1-3

Stephan bert, oda veltve meg berei ott volt mekötozve.

— Nag-ön a szörny —

— Keg-ságos ur, a itt marad a mekére nem volt a consil- czikkekre is —

— Ne ron serge sze oldozkodni vibtetik, nem meg önk, in kormányzék Drakul. Nem — Soh-